

**“ZAMONAVIY FAN VA TALIM-TARBIYA:
MUAMMO, YECHIM, NATIJA”
ilmiy-amaliy onlayn konferensiya materiallari
(2020 yil 27 oktyabr)**

2020

Predmetlar asosidagi o'yinlar: matematik, ekologik, musiqali, texnikaviy, jismoniy tarbiyalovchi, iqtisodiy tejamkorlik va ishbilarmonlik, tadbirkorlikni rivojlantiruvchi o'yinlar.

O'yin vositalari bo'yicha: o'yin vositalari (koptok, piramida, kub va boshq.) bilan amalga oshiriladigan o'yinlar va o'yin vositalarisiz amalga oshiriladigan o'yinlar xontaxta usida, xonada va dalada o'ynaladigan o'yinlar, kompyuter va televizor o'yinlari kabi texnik vositalar.

Maktabgacha ta'limda yoshi kattalarning to'plagan tajribasini kichik yoshdagilarga singdirish jarayonida o'yinlar ta'lim metodi sifatida namoyon bo'ladi. O'yin metodlariga qarab maktabgacha ta'lim azifalaridan kelib chiqib, predmetli, syujetli-ishchan, drammalashtirilgan o'yinlardan keng foydalaniladi.

BO'LAJAK PEDAGOG TARBIYACHILARNING KASBIY KOMPITENTLIGINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI

Ilxomova M.Z., Berkinova Ch.I., Xamrayeva E.

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-kurs magistrleri. Jizzax Davlat Pedagogika Instituti

Mamlakatimizda mustaqillik yillarida amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar milliy davlatchilik va suverenitetni mustahkamlash, xavfsizlik va huquq-tartibotni, jamiyatda qonun ustuvorligini, inson huquq va erkinliklarini, millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglik muhitini ta'minlash uchun muhim poydevor bo'ldi, xalqimizning munosib hayot kechirishi, jahon talablari darajasida ta'lim olishi va kasb egallashi, fuqarolarimizning bunyodkorlik salohiyatini ro'yobga chiqarish uchun zarur shart-sharoitlar yaratdi. Yangi sharoitlardan kelib chiqib, "Ta'lim to'g'risida"gi [1; 28-b] va "Maktabgacha ta'lim va tarbiya" [2; 19-b] to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi qonunlariga, 2017-2021-yillarga mo'ljallangan "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi" [1;13-b], O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Pedagog kadrlarni tayyorlash, xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qaroriga muvofiq, ta'lim bosqichlarining uzluksizligi va izchilligini ta'minlash, ta'limning zamonaviy metodologiyasini yaratish, davlat ta'lim standartlarini kompetensiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish, o'quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishni takomillashtirishni taqozo etadi.

Yangilanayotgan O'zbekistonda ta'limning asosiy maqsadi jamiyat va davlat uchun har omonlama rivojlangan, jamiyatga, mehnat faoliyatiga ijtimoiy moslashuvchan, o'z ustida ishlay oladigan shaxsni tayorlashdan iborat. Demak, har tomonlama rivojlangan shaxs tarbiyasida pedagoglarning kompetentlik darajasi muhim ahamiyatga ega. Pedagogika fanida psixologik-pedagogik kompetentlik tushunchasi pedagogning ta'lim-tarbiya jarayonida eng yuqori darajada natijaga erishishi, yuqori kasbiy salohiyat, shuningdek, muloqotchanlik va ijobiy fazilatlariga ega bo'lish degan xulosaga kelinadi. "Kompetentlik" so'zining ma'nosi xabardorlik, obro', o'z sohasi bo'yicha keng qamrovli tushuncha va tajribaga ega bo'lish bilan belgilanadi. Kompetensiya shaxsiy sifat bo'lib, turli xil vaziyatda pedagogik faoliyat va ijtimoiy hayotda ifodalanadigan qobiliyat, bilim, ko'nikma va malaka hisoblanadi. Ta'lim va tarbiya jarayoni o'sib kelayotgan yosh avlodni jamiyat talablarini o'zida aks ettiruvchi ijtimoiy buyurtma asosida hayotga tayyorlashdan iborat. Ta'lim va tarbiya jarayonida yoshlar ajdodlar tomonidan to'plangan bilim, odob, urf-odat, madaniyat va mehnat ko'nikmalarini o'zlashtirishi, hayotiy tajriba asosida jamiyatda o'zining munosib o'rnini egallashi, salohiyati va dunyoqarashining shakllanishida pedagog shaxsi, uning kasbiy mahorati muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, yoshlarda davr talabidan kelib chiquvchi yangi masala va muammolarni yechish uchun zarur bo'ladigan sifatlarni shakllantirish pedagogik faoliyat sohasining ustuvor vazifasi hisoblanadi. Buning uchun avvalo pedagog-tarbiyachi o'zida yangicha bugungi pandemiya sharoitida ta'lim-tarbiya bilim berish, o'zgarib boruvchi mehnat va hayot sharoitlariga muvofiq ijodiy faoliyat bilan shug'ullana olish ko'nikmalari tarkib topgan bo'lishi lozim. Shu nuqtai-nazardan respublikamizning birinchi rezidenti I.A.Karimov "Tarbiyachilarning o'ziga zamonaviy bilim berish, ularning ma'lumotini, malakasini oshirish kabi paysalga solib bo'lmaydigan dolzarb masalaga duch kelmoqdamiz. Mening fikrimcha, ta'lim – tarbiya tizimini o'zgartirishdagi asosiy muammo shu yerda. Pedagog bolalarimizga zamonaviy bilim bersin, deb talab qilamiz. Ammo zamonaviy bilim berish uchun, avvalo, murabbiyning o'zi ana shunday bilimga ega bo'lishi kerak".- deb ta'kidlaydi.

Respublikamizda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohatlarda oliy ta'lim muassasalari pedagog kadrlarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga doir O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 30 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmon, 2017 yil 27 iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot tarmoqlari va sohalarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi hamda 2018 yil 5 iyundagi "Oliy

ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarorlaridagi belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda ilmiy tadqiqot ish rejalarimizni belgilab oldik.

Kasbiy kompetentlik, jumladan, oliy ta'lim muassasalari pedagogik kadrlarning kasbga tayyorlash, ularda pedagogik sifatleri va ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy hamda amaliy masalalariga olimlarimizdan N.N.Azizxodjayeva, U.Sh.Begimqulov, U.I.Inoyatov, U.Tolipov, Sh.Sharipov, F.Yuzlikev, Yu.Asadov va R.Jurayevlar ishlarida yoritilgan. Pedagog kadrlarni kasbiy kompetentligini shakllantirish va rivojlantirishda ularning umumiy tayyorgarligi hamda kadrlarni qayta tayyorlash, malakasini oshirish jarayonlarida kasbiy kompetentlikni takomillashtirish muammolari esa, Sh.Mardonov, M.Mirsoliyev, Ya.Xaydarov, X.Ibragimov va boshqalar tomonidan ilmiy tadqiq qilingan.

Respublikamizda ta'lim tizimini birinchi bosqichi maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagog tarbiyachilarning innovatsion faoliyatini ta'minlash, oila bilan hamkorlikda bolalarni milliy qadriyatlar asosida tarbiyalash, 6-7 yoshli bolalarni umumo'rta maktabga tayyorlash masalalari A.Sulaymonov, G.Amirova, F.Qodirova, M.Abdullayeva, B.Djurayeva, M.Tolipov, T.Usmonxujayev, X.Meliyev, Sh.Sodiqova, M.Normurodova, S.Raximova tomonidan ilmiy-nazariy jihatdan yoritilgan.

Lekin, bevosita oliy ta'lim muassasasi "Maktabgacha ta'lim" bakalavr yo'nalishini 4-kurs talabalarini malakaviy amaliyot davrida kasbiy kompetentligini shakllantirish masalalari qayd etilmagan.

Shu munosabat bilan ilmiy tadqiqot ishimizga quyidagi vazifalarni qo'ydik:

- talabalarining tarbiyachilik kompetensiyasini shakllantirish dolzarb muammo ekanligini asoslash;
- bo'lajak tarbiyachilarning kompetensiyasini shakllantirishni mezon, ko'rsatkich va darajalarini aniqlash, ilmiy-nazariy va metodik jihatidan asoslash;
- koronavirus infeksiyasi tarqalishini oldini olish maqsadida onlayn tartibida masofaviy tarzda mashg'ulotlar o'tkazish texnologiyalari.

Jizzax shahar maktabgacha ta'lim bo'limi tasarrufida 101 ta maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyat yuritadi.

Shulardan 31 ta davlat, 53 ta oilaviy, 5 ta DXSh asosidagi va 12 ta xususiy maktabgacha tashkilotlari faoliyat olib boradi. Jizzax shahar xududida jami 3-6 yoshli bolalar soni 11788 tani tashkil etib, shundan maktabgacha ta'lim tashkilotini qamrab olingan bolalar soni 8935 nafarni tashkil etadi.

"Maktabgacha ta'lim" yo'nalishini 4-kurs talabalarini malakaviy amaliyot davrida Jizzax shahridagi 6 ta Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini taglab olindi va "Ilk qadam" va "Aqlvoy" teledastur orqali amaliyotchilar 650 nafar bolalarga masofadan turib mashg'ulot o'tkazishdi, 50 nafarida uyali aloqa vositasi yo'qligi sababli mashg'ulotlar ushbu tarbiyalanuvchilarni ota-onalari yordamida televideniya orqali "Ilk qadam" va "Aqlvoy" teledasturlarida mashg'ulotlarni kuzatib borish yuzasidan tavsiyalar berib kelmoqdalar.

Har bir amaliyotchi MTTlaridagi gurux bolalari bilan ishlash uchun ota-onalar bilan telegram tarmoqlarida guruxlar ochib shu guruxlarda bolalarga va ota-onalariga tavsiyalar, maslahatlar va topshiriqlar berib borilmoqda.

Ilmiy tadqiqot ishlarimizni 2020-2021 o'quv yilida yakunlash va natijalari yuzasidan axborotlar beriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ruyxati:

1. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. O'RQ - 637. 23.09.2020 yil 28 bet.
2. "Maktabgacha ta'lim va tarbiya" to'g'risidagi Qonun. O'RQ-595. 16.12.2019 yil 19 bet.
3. 2017-2021-yillarga mo'ljallangan "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi". PF-4947. 07.02.2017 yil 13 bet.

«ИННОВАЦИИ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ»

Д.Ш.Мирзаева

Учитель кафедры дошкольного образования

Д.Рахматова

Студент 14-5МТ-19 группы

Национальная образовательная инициатива «Наша новая школа» предусматривает внедрение новых образовательных стандартов, что требует от педагогов ДОО повышения качества